

PŘIPOMÍNKY

České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Obecně

I. Návrh zákona má podle předkladatele upravovat následující hlavní oblasti:

- pravidla hodnocení kvality vysokých škol,
- akreditace studijních programů vysokých škol a institucionální akreditace,
- postavení a pravomoci Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství,
- pravidla působení zahraničních vysokých škol na území České republiky,
- přezkumné řízení ve věci získání vysokoškolského vzdělání nebo kvalifikace.

Z hlediska působnosti České advokátní komory jakožto samosprávné stavovské organizace všech advokátů vykonávající veřejnou správu na úseku advokacie je zásadní otázka budoucí právní úpravy pravidel působení zahraničních vysokých škol na území České republiky, a to z hlediska § 5 odst. 1 písm. b) bodu 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Podle citovaného ustanovení je jednou z podmínek pro výkon regulovaného povolání advokáta (podmíněného konstitutivním zápisem do seznamu advokátů) získání vysokoškolského vzdělání v oboru právo, a to buď v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice (bod 1) nebo studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

Česká advokátní komora sleduje v uplynulých letech tendenci některých zahraničních vysokých škol obcházet tuto podmínku organizováním studia na území ČR prostřednictvím servisních osob (např. obchodních společností), které nabízí posluchačům získání zahraničního vzdělání s možností nostrifikace ve smyslu § 89 a násl. zákona o vysokých školách, avšak s tím, že namísto příslušného studijního programu dané zahraniční vysoké školy vyučuje takové předměty, které kopírují studium na právnických fakultách tuzemských vysokých škol. Typickým příkladem této nekalé praxe, která záměrně obchází zákon o vysokých školách, je Mezinárodní institut podnikatelství a práva, který zprostředkovává studium na Zakarpatské státní univerzitě, aniž by však ve skutečnosti realizoval její studijní program a namísto toho nabízí studentům výuku českého práva. Druhým příkladem je působení Panevropské vysoké školy na území ČR prostřednictvím „dceřiné společnosti“ UNINOVA, o.p.s. Přestože jde o zahraniční vysokou školu, realizuje výuku na území ČR, a to ve studijním programu, ke kterému nemá podle slovenských právních předpisů akreditaci. Studenti těchto zahraničních vysokých škol jsou tak uváděni v omyl, když je jim tvrzeno, že dané studium je regulérním zahraničním studiem ve smyslu § 5

odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o advokacii, které jim zajistí splnění této podmínky a případný zápis do seznamu advokátních koncipientů (a následně do seznamu advokátů).

Návrh novely zákona o vysokých školách se této otázky bezprostředně dotýká, když nově upravuje právní režim působení zahraničních vysokých škol přímo zákonem o vysokých školách (nová část třináctá). Zvolený způsob však výše uvedenou praxi nijak neřeší, právě naopak – na základě principu ohlášení (tj. nikoli povolení, ale pouhého ohlášení) umožňuje kterékoli zahraniční vysoké škole působit na území ČR, a to buď přímo, nebo prostřednictvím tuzemské právnické osoby (tzv. pobočky), aniž by Česká republika měla možnost do tohoto rozhodnutí zasáhnout. Ve své podstatě tak dochází k devalvaci vysokoškolského učení a k rezignaci státu na garantování požadované úrovně vysokých škol, neboť stát musí slepě spoléhat na zajištění kvality prostřednictvím příslušných orgánů cizího státu. Pokud bude platit obecná zásada, že zahraniční vysokoškolské vzdělání lze (při splnění zákonných podmínek) nostrifikovat, měla by si ČR zachovat možnost kontroly nad činností zahraničních vysokých škol na území ČR, aby nedocházelo k obcházení zákona a ke klamání potenciálních studentů. Důvodová zpráva sice uvádí, že v průběhu přípravy návrhu novely byla zvažována i varianta spočívající v jednotném povolovacím režimu vůči všem zahraničním vysokým školám bez ohledu na stát jejich původu (tedy včetně evropských zahraničních vysokých škol), toto řešení však bylo shledáno za rozporné s právními předpisy Evropské unie, zejména se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. L 376 ze dne 27. 12. 2006). Toto lakonické konstatování je zcela neodůvodněné, když ustanovení čl. 9 a násl. cit. směrnice upravuje povolovací režimy, které lze pro uskutečňování výuky na vysoké škole v státu zřejmě použít, pochopitelně při splnění podmínek stanovených v cit. ustanovení.

Z tohoto důvodu požadujeme, aby se ohlašovací režim u zahraničních vysokých škol změnil na povolovací režim a aby Česká republika mohla vykonávat kontrolu nad dodržováním studijních programů realizovaných zahraničními vysokými školami.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.

- II.** Vzhledem k tomu, že návrh zákona nově upravuje studium na zahraniční vysoké škole v České republice, je otázka, jaký vliv bude mít tato změna na ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii – podle citovaného ustanovení zákon rozeznává vysokoškolské vzdělání získané studiem na vysoké škole v ČR, a dále vysokoškolské vzdělání získané studiem na vysoké škole v zahraničí. Třetí možnost (získání vysokoškolského vzdělání studiem zahraniční vysoké školy na území ČR zákonem probováno není). Návrh zákona přitom tuto otázku neřeší.
- III.** Zákon o advokacii v ustanovení § 5 a 37 zmiňuje vzdělání v oboru právo (týká se jak národního, tak zahraničního vzdělání). Předkládaný návrh však v zákoně o vysokých školách důsledně ruší pojem studijní obor a na jeho místě používá buď studijní oblast, nebo studijní program jako takový. Vzniká otázka, zda i nadále budou existovat studijní obory – pokud nikoli, není jasné, jaký význam budou mít citovaná ustanovení zákona o advokacii, které pracují s pojmem „obor“.

K jednotlivým ustanovením

K bodu 209

S ohledem na navrhované ustanovení § 78 odst. 6 doporučujeme v ustanovení § 81a odst. 2 doplnit nové písm. e), které zní:

„e) v případě studijního programu, zaměřeného na přípravu k výkonu regulovaného povolání, souhlasné stanovisko příslušného uznávacího orgánu.“

K bodu 251

I. Návrh zákona rozlišuje uskutečňování zahraničního vysokoškolského vzdělávání takto:

- přímo zahraniční vysokou školou,
- zahraniční vysokou školou prostřednictvím tuzemské právnické osoby,
- pobočkou zahraniční vysoké školy (která je definována jako *tuzemská právnická osoba, která hodlá na území České republiky v rámci spolupráce s evropskou zahraniční vysokou školou uskutečňovat nebo uskutečňuje zahraniční vysokoškolské vzdělávání v zahraničním vysokoškolském studijním programu dané evropské zahraniční vysoké školy podle právních předpisů domovského státu dané evropské zahraniční vysoké školy*).

Není jasné, jaký je rozdíl mezi jednotlivými druhy uskutečňování zahraničního vysokoškolského vzdělávání, zvláště mezi přímým uskutečňováním zahraničního vysokoškolského vzdělávání zahraniční vysokou školou a jeho uskutečňováním prostřednictvím tuzemské právnické osoby, která je zároveň zahrnuta v definici pobočky.

II. Návrh zákona zavádí možnost uskutečňování zahraničního vysokoškolského vzdělávání prostřednictvím evropské zahraniční vysoké školy. Není jasné, jaký je rozdíl nově zaváděné právní úpravy od ustanovení § 39 zákona, které zakotvuje oprávnění působit jako soukromá vysoká škola právnické osobě, která má sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti na území některého členského státu Evropské unie, nebo která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu Evropské unie.

III. V navrhovaném ustanovení § 93a odst. 1 se neřeší situace, kdy zahraniční vysoká škola postrádá oprávnění akreditační autority svého domovského státu působit i mimo své sídlo (jako je tomu např. u Panevropské vysoké školy). V takovém případě dochází k protiprávnímu jednání, které však není ze strany ČR jakkoli postižitelné. Navrhujeme proto, aby tato podmínka byla do textu citovaného ustanovení výslovně zakotvena.

Tuto připomínku považujeme za zásadní.